

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М Л. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
Олефіренко Т. О.

«02» вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Соціально-психологічна безпека особистості

освітнього рівня магістр
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія

Шифр за навчальним планом СВ05

Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Соціально-психологічна безпека особистості» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 2020 року, протокол № ___.

Розробники програми: канд. психолог. наук, доцент Євченко І.М.

Затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки

«28» серпня 2020 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____

Лапченко І.О.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни СВ05

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Кількість кредитів – 5,5		Методи навчання (аудиторні та дистанційні) <i>Лекції із застосуванням слайдів та фільмів.</i> <i>Практичні заняття.</i>
Спеціальність <i>053 Психологія</i>	Загальна кількість годин - <i>164</i>		
Освітній рівень <i>магістр</i>	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	<i>164</i>	<i>-</i>	
	Лекції:		
Статус дисципліни <i>Варіативна</i>	-	-	
	Практичні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом - <i>2 (2020-2021 н. р.)</i>	-	-	Форми поточного контролю <i>Модульні контрольні роботи</i>
	Індивідуальна робота:		
Семестр – <i>3</i>	<i>18</i>	<i>-</i>	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: <i>2 год.</i> - самостійна робота: <i>20 год.</i>	<i>146</i>	<i>-</i>	Форма підсумкового контролю <i>Екзамен (письмовий)</i>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – <i>українська</i>	<i>1/8</i>	<i>-</i>	

Предмет вивчення навчальної дисципліни: психологічний аспект безпеки людини в різноманітних видах діяльності і в умовах соціального середовища.

Міждисциплінарні зв'язки: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Конфліктологія», «Організаційна психологія», «Психологія праці», «Психологія управління», «Психологія релігії».

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціально-психологічна безпека особистості» є формування в учасників інтегральних компетентностей – соціально-психологічної безпечної поведінки та практичної готовності до здійснення безпечної професійної діяльності, вироблення навичок впевненої поведінки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціально-психологічна безпека особистості» є систематизація знань щодо аналізу джерел психологічних загроз на різних рівнях; використання знань з проблем психологічної безпеки особистості, які є актуальними у сучасному суспільстві та виробництві; користування ефективними способами подолання стресових ситуацій, користування техніками зниження тривожних станів; розвиток критичного мислення.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p>	<p>Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p>
2.	ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та	

	<p>формулювати теоретичні висновки.</p> <p>Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>Пр5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>Пр6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>Пр7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.</p> <p>Пр8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p>
3.	<p>Пр9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>Пр10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).</p> <p>Пр14. Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування.</p> <p>Пр15. Здатність розробляти проекти в системі освіти та в організаціях, створювати завдання, спрямовані на розвиток проектного мислення особистості.</p>	<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності:</p> <p>СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.</p> <p>СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</p> <p>СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.</p> <p>СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК10. Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5,5 (5,5) кредитів ЄКТС 164 (164) годин.

№	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навч.)			Кількість годин (заочна форма навч.)			
		Аудиторні	Індивідуальна робота	СРС	Аудиторні	Лекції	Практ. (семін.)	СРС
1.	Змістовий модуль 1. Основи соціально-психологічної безпеки особистості. Тема 1. Соціально-психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання.	1	1	10	1	1		10
2.	Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості.	1	1	12	0			10
3.	Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека.	1	1	12	1	1		12
4.	Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.	1	1	12	2		2	14
5.	Змістовий модуль 2. Детермінанти психологічної безпеки особистості. Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції.	1	1	12	0			12
6.	Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості.	2	2	13	2		2	14
7.	Тема 7. Діяльність та її безпека.			12	0			14
8.	Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності.	1	1	12	0			14
9.	Змістовий модуль 3. Джерела та засоби впливу на психологічну безпеку особистості. Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості.	6	6	13	2	2		18
10.	Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища.			10	0			14
11.	Тема 11. Економічна безпека особистості.	2	2	12	1	1		18
12.	Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості.	2	2	16	3	1	2	18
Разом:		18	18	146	12	6	6	168

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	<p>Змістовий модуль 1. Основи соціально-психологічної безпеки особистості.</p> <p>Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання</p> <p>Поняття про об'єкт, предмет та завдання психології безпеки. Історія психології безпеки. Визначення поняття «психологічна безпека» і її основні категорії.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки «Психологічної безпеки особистості».</p> <p>Методи дослідження «Психологічної безпеки особистості».</p> <p>Література: 7, 10.</p>	11(11)	0 (1)
2.	<p>Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості.</p> <p>Класифікація джерел небезпеки. Психогенні фактори у трудовій діяльності; психологічні загрози; когнітивні мапи рівня безпеки; безпека праці та ергономіка; загрозові (аварійні) ситуації, загрозові стани; загрозова поведінка. Поняття ризику.</p> <p>Література: 1, 4.</p>	13 (10)	0 (0)
3.	<p>Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека.</p> <p>Вплив індивідуальних якостей людини на безпеку її діяльності. Дослідження С. Геллерштейна, Г. Мюнстерберга, М. Грінвуда, Х. Вудса, К. Платонова, М.Котика, К. Марбе, В. Безродного, С. Сироти, В. Труща та інших. Спрямованість особистості. Самооцінка, вразливість, імпульсивність, емоційна лабільність.</p> <p>Література: 4, 5, 10.</p>	13 (13)	0 (1)
4.	<p>Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.</p> <p>Психологічні механізми захисту: раціоналізація, витіснення, забування, проєкція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублимація. Структура захисного механізму та його компоненти: когнітивний, емоційний, поведінковий.</p> <p>Фактори психологічної стійкості суб'єкту діяльності: соціальні та особистісні; ознаки психологічної стійкості; індивідуальні особливості нестійкої поведінки, схильність до нещасних випадків та травматизму.</p> <p>Література: 1, 2, 3, 8.</p>	13 (16)	0 (0)
5.	<p>Змістовий модуль 2. Детермінанти психологічної безпеки особистості.</p> <p>Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції.</p> <p>Стратегії і методи психічної саморегуляції: соціальні норми і ціннісні орієнтації як регулятори безпечної поведінки, позитивне мислення, запобігання небезпеки, вольові зусилля, регуляція емоційного реагування, захист ідентичності, самореалізація, копінг - стратегії, гумор. Аутотренінг.</p> <p>Література: 4, 5, 11.</p>	13 (12)	0 (0)

6.	<p>Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості.</p> <p>Організаційна досконалість, стійкість. Психологічний клімат команди (колективу). Профілактика, заохочення, поради, референтне оточення. Внутрішні передумови безпечної поведінки особистості: переконання, установки, стереотипи, індивідуальні стратегії досягнення стану безпеки.</p> <p>Література: 4, 5, 6, 9.</p>	15 (16)	0 (0)
7.	<p>Тема 7. Діяльність та її безпека.</p> <p>Організація робочого простору; безпека інтерфейсної взаємодії; вплив стресу і пережитої загрози; прийняття рішення в умовах загрози та невизначеності; інформаційне перенавантаження та дефіцит часу як загроза небезпеки; діагностична роль професійних помилок у забезпеченні безпеки діяльності, деструктивна поведінка у професійній діяльності.</p> <p>Література: 1, 2, 3, 5, 8.</p>	13 (14)	0 (0)
8.	<p>Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності.</p> <p>Аналіз функціональних станів суб'єкта діяльності як фактор безпечної трудової діяльності. Динаміка працездатності і стомлення. Праксичні стани. Монотонія, нервово-психічне напруження, стрес та тривожність як фактори травматизму. Методи дослідження праксичних станів. Створення психологічного настрою на безпеку; стимуляція та навчання безпечної діяльності; правила та інструкції як засіб попередження небезпеки; психологічний вплив сенсорно-перцептивної інформації на безпеку; роль усвідомлення небезпеки; аналіз нещасних випадків як спосіб боротьби з небезпекою. Організація режиму праці та відпочинку.</p> <p>Література: 1, 2, 3, 8.</p>	13 (14)	0 (0)
9.	<p>Змістовий модуль 3. Джерела та засоби впливу на психологічну безпеку особистості .</p> <p>Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості.</p> <p>Об'єкт і суб'єкт інформаційно-психологічної безпеки. Джерела, засоби впливу на особистість. Фактори маніпуляції свідомістю: політичні, соціально-економічні, соціально-психологічні. Способи негативного впливу на особистість: Інтернет, реклама, дискурс, кіно, експресивна мова, соціальне оточення. Зміна образної картини світу: порушення ідентичності, неадекватність самооцінки, втрата самоконтролю, зміна рольової поведінки, викривлення структури цілей.</p> <p>Інтернет-залежність як різновид адиктивної поведінки. Соціальні мережі і особистісна небезпека. Збереження ідентичності в соціальних мережах.</p> <p>Література: 4, 5, 6, 10.</p>	19 (20)	0 (2)
10.	<p>Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища.</p> <p>Поняття «освітнє середовище». Специфіка психологічної безпеки в освітньому середовищі. Класифікація загроз психологічній безпеці в освітньому середовищі.</p> <p>Особливості маніпулятивної поведінки в процесі психолого-педагогічної взаємодії викладачів і студентів.</p> <p>Література: 4, 8, 10.</p>	10 (14)	0 (0)

11.	<p>Тема 11. Економічна безпека особистості. Загрози економічної безпеки: безробіття, криміналізація економіки, погіршення природного середовища, зростання захворювань; форс-мажорні обставини задоволення потреб. Джерела та засоби негативних економічних впливів на безпеку особистості: об'єктивні, суб'єктивні, потенційні, реальні, уявні. Деструктивні наслідки впливу економічної небезпеки: звуження кола інтересів, відмова від активної економічної поведінки, невпевненість у майбутньому, роздратування та агресивність.</p> <p>Література: 1, 2, 3, 8, 11.</p>	14 (19)	0 (1)
12.	<p>Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості. Феномен масових комунікацій. Способи формування соціальних настанов. Психологія натовпу, дескриптори поведінки у натовпі; безпечна взаємодія з іншими людьми. Розпізнавання обману та брехні. Класифікація масових психічних явищ, військові конфлікти, соціальна напруга, стихійні загрози, екологічні катастрофи. Форми реакції людини на екстремальні ситуації. Психологічні аспекти посттравматичних ситуацій.</p> <p>Загальні відомості про психологію тероризму та сектантства. Інформаційні Інтернет - технології як фактор небезпечного впливу на соціально-психологічні процеси в суспільстві.</p> <p>Соціальні норми і ціннісні орієнтації як регулятори безпечної поведінки.</p> <p>Література: 4, 7, 9, 10, 11.</p>	18 (21)	0 (1)

4.2. Плани практичних занять

Зміст завдань до практичних занять

Теми практичних занять

Практичне заняття № 1

Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека.

1. Основні категорії безпеки: загрози, аварія, нещасний випадок, травма, помилка.
2. Психодіагностичний інструментарій безпеки особистості та аналіз можливих загроз щодо ефективності міжособистісної комунікації.

Рекомендована література: 4, 5, 10.

Практичне заняття № 2

Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.

1. Діагностування схильності до нещасних випадків і травматизму та індивідуальних нахилів до ризику.
2. Діагностування стресостійкості. Тест «Самооцінка стійкості до стресу».

Рекомендована література: 1, 2, 3, 8.

Практичне заняття № 3

Прийоми психічної саморегуляції.

1. Особливості механізмів психологічного захисту і копінг-стратегій та актуалізація особистісних ресурсів забезпечення психологічної безпеки.
2. Опитувальник Плугчика-Келлермана-Конте.

Рекомендована література: 4, 5, 11.

Практичне заняття № 4

Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості.

1. Психологічні методи діагностування психічних станів.

2. Комплексне використання методики Спілбергера-Ханіна для оцінки тривожності, тесту Люшера.

Рекомендована література: 4, 5, 6, 9.

Практичне заняття № 5

Діяльність та її безпека.

1. Соціально-психологічні загрози та негативні впливи на особистість.
2. Організація безпечної діяльності.
3. Функціональний стан у трудовій діяльності. Тест САН.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 8.

Практичне заняття № 6

Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності.

1. Психологія нестійкої поведінки в невизначених ситуаціях.
2. Діагностика характерологічних особливостей особистості.
3. Тест Леонгарда-Шмішека.
4. Анкета «Прогноз».
5. Тест «Самооцінка оптимізму та активності».

Рекомендована література: 1, 2, 3, 8.

Практичне заняття № 7

Інформаційно-психологічна безпека особистості.

1. Інформаційні Інтернет-технології як фактор небезпечного впливу на соціально-психологічні процеси в суспільстві.
2. Способи негативного впливу на особистість.
3. Опитувальник ССО.
4. Психологія адитивної поведінки і її загрози.
5. Тест Кимберли-Янг.

Рекомендована література: 4, 5, 6, 10.

Практичне заняття № 8

Психологічна безпека освітнього середовища.

1. Конфлікти в освітньому середовищі.
2. Взаємостосунки студент-студент, викладач-студент.
3. Індивідуальні стратегії розв'язання конфліктів та моделювання можливих варіантів вирішення конфліктних ситуацій.
4. Тест Томаса Килмана.
5. Тест Т. Лири, К. Томаса.

Рекомендована література: 4, 8, 10.

Практичне заняття № 9

Економічна безпека особистості.

1. Загрози економічної безпеки особистості: кримінал, безробіття, хвороби, форс-мажорні обставини. Деструктивні наслідки.
2. Психологія посттравматичних реакцій.
3. Опитувальник ОПТУ-50 (Тарабріна Н.В.).

Рекомендована література: 1, 4, 21, 23, 26, 30, 31, 56, 65, 68.

Практичне заняття № 10

Соціально-психологічна безпека особистості.

1. Соціально-психологічна безпека особистості
2. Поведінка у натовпі.
3. Реакція на екстремальні ситуації.
4. Упевненість безпечної поведінки з іншими людьми.

5. Тест УСК. Анкета безпечної поведінки Фролова Ю. Г.
Рекомендована література: 4, 7, 9, 10, 11.

Орієнтовні теми для повідомлень

1. Діяльність психолога при роботі з кризовими станами.
2. Телефон екстреної психологічної допомоги.
3. Психологічна діагностика в системі супроводу фахівців екстремальних видів діяльності.
6. Суїцидальна поведінка: діагностика, роль і місце психолога в її корекції.
4. Гендерні особливості поведінки в екстремальних ситуаціях.
5. Технології формування моделей безпечної поведінки.
6. Екстрена психологічна допомога.
7. Інформаційне середовище та інформаційно-психологічний вплив.
8. Взаємодія людини та інформаційного середовища: проблема інформаційно-психологічної безпеки.
9. Особливості аналізу феномена таємного примусу особистості.
10. Особливості аналізу психологічних маніпуляцій в масових інформаційних процесах.
11. Чутки і провокації як техніка інформаційно-психологічного впливу.
12. Психологічні основи методики виявлення дезінформування і маніпуляцій в безпосередньому спілкуванні.
13. ЗМІ як загроза інформаційно-психологічної безпеки особистості.
14. Характеристика маніпулятивного стилю спілкування керівника з підлеглими.
15. Прийоми прихованого маніпулювання особистістю в ЗМІ.
16. Вікові особливості особистості і проблема психологічної безпеки.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної роботи студентів та форми звітності.

Вид роботи	Форми звітності	Бали
Підготовка реферату/презентацій	Оформлення та презентація роботи	15
Виступи на заняттях	Виступи, опрацювання літератури.	27
Підбір методик, проведення діагностики, інтерпретація результатів	Творчі роботи	20
МКР№1, 2, 3.	Відповіді на питання модульного контролю	30
Участь у «круглому столі»		8
	Всього:	100

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Модульна контрольна робота №1

1. Психологічна безпека це – ....
2. Назвіть методи дослідження «Психологічної безпеки особистості».
3. Психологічні механізми захисту: раціоналізація, ..., забування, проєкція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублимація.
4. Структура безпеки особистості включає в себе:
  - А) фактор середовища;
  - Б) людський фактор;
  - В) фактор захищеності;
  - Г) діяльнісний фактор.

5. Властивості інформації (знайдіть відповідність):

1. Атрибутивні властивості –	А. властивості, без яких інформація не існує.
2. Прагматичні властивості –	Б. властивості, які характеризують ступінь корисності інформації для користувача, споживача і практики.
3. Динамічні властивості –	В. властивості, які характеризують зміну інформації в часі.

Модульна контрольна робота №2

1. Освітнє середовище – це ....

2. Екстремальна ситуація – це ....

3. У екстремальних ситуаціях особиста психологічна безпека включає наступні компоненти:

А) орієнтування суб'єкта в екстремальній ситуації;

Б) зниження сили негативних емоцій;

В) пошук способів взаємодії з ситуацією;

Г) мобілізацію суб'єктивних ресурсів на взаємодію з ситуацією;

Д) здійснення адекватного ситуації взаємодії;

Е) вихід з екстремальної ситуації таким шляхом, при якому мінімізується зниження вірогідності досягнення життєво значущій для суб'єкта меті.

Є) Зародження внутрішньоособистісного конфлікту.

4. .... – це вплив на особистість, що призводять до появи у людини крім її волі й свідомості певних почуттів і/або спонукає людину до скоєння певних дій.

5. Методи реклами (знайдіть відповідність):

1. Метод стверджувальних висловлювань	А. полягає у використанні тверджень, які представляються як факт, при цьому мається на увазі, що ці заяви самоочевидні та не потребують доказів. Практично вся реклама побудована на використанні цього методу.
2. Метод вибіркового підбору інформації	Б. спеціальний підбір і використання тільки тих фактів, які є вигідними для інформаційно-психологічного впливу реклами. З практикою використання цього методу ми зустрічаємося в політичній боротьбі, управлінні соціально-політичними процесами, виборчих кампаніях.
3. Метод різноманітних гасел, девізів і слоганів	В. дозволяє «сконцентрувати» основні особливості, назва і/або образ рекламованого товару в одну фразу, яка й вкладається в свідомість споживача. Іншою особливістю методу є те, що при використанні слогана запам'ятовується не тільки і не стільки особливості конкретного продукту, скільки його ідеалізований і позитивний образ.
4. Метод спрощення	Г. нерідко використовується в політичній боротьбі, коли інформація про конкретну проблему спрощується і зводиться до кількох, вирашних для того чи іншого політика, рис.
5. Метод додаткового свідчення	Д. заснований на тому припущенні, що якщо спільно з тим чи іншим твердженням, наводиться також додаткове свідчення про його підтвердженні, то споживач психологічно схильний більше довіряти цим твердженням. Такого роду додаткове підтвердження або свідчення може бити як безособовим, так і належати організації або групі, яка має певний авторитет і/або можливість судити про зміст твердження.

Модульна контрольна робота №3

1. Посттравматичний стресовий розлад – це ....
2. Види психологічного впливу:
  - А) інформаційно-психологічний;
  - Б) психогенний;
  - В) психотронний;
  - Г) психоаналітичний;
  - Д) нейролінгвістичний;
  - Е) психотропний;
  - Є) психо-індивідуальний.
3. Основними цілями психологічної війни можуть бути:
  - А) запобігання можливого воєнному конфлікту;
  - Б) ослаблення морального духу особового складу збройних сил і цивільного населення противника;
  - В) схилення їх до відмови від участі в бойових діях;
  - Г) створення передумов для досягнення намічених військово-політичних цілей з мінімальними людськими й матеріальними втратами.
4. За результатами впливу на свідомість і поведінку людей виділяють чутки:
  - А) розбурхують громадську думку, але не виходять за рамки явно вираженої асоціальної поведінки;
  - Б) викликають антисоціальну поведінку певної частини населення;
  - В) руйнують соціальні зв'язки між людьми і викликають масові заворушення.
5. Знайдіть відповідність:

1. Психологічна операція	А. проводиться в мирний або військовий час планова пропагандистська і психологічна діяльність, розрахована на іноземні ворожі, дружні або нейтральні аудиторії, щоб впливати на їхнє ставлення і поведінку в сприятливому напрямків для досягнення як політичних, так і військових національних цілей.
3. Психологічна війна	Б. сукупність різноманітних форм, методів і засобів впливу на людей з метою зміни у бажаному напрямків їх психологічних характеристик (поглядів, думок, ціннісних орієнтацій, настроїв, мотивів, установок, стереотипів поведінки), а також групових норм, масових настроїв і суспільної свідомості в цілому.
4. Інформаційно-психологічна війна	В. відкритий і прихований цілеспрямований інформаційних вплив соціальних, політичних, етнічних та інших систем одна на іншу з метою отримання певного виграшу в матеріальній сфері, спрямованого на забезпечення інформаційної переваги над противником і нанесення йому матеріальної, ідеологічної або іншої шкоди.
5. Інформаційна війна	Г. комплекс заходів для досягнення інформаційної переваги шляхом впливу на інформацію, інформаційні процеси, інформаційні системи і комп'ютерні мережі противника при одночасному захисті своєї інформації, інформаційних процесів, інформаційних систем і комп'ютерних мереж.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Питання до екзамену

1. Предмет і основні поняття соціально-психології безпеки.
2. Охарактеризуйте основні розділи психології безпеки.
3. Екстремальні ситуації і безпека. Наведіть приклади.
4. Поняття «психологічна безпека», підходи до його визначення.
5. Взаємозв'язок психологічної безпеки і саморегуляції.

6. Порівняйте поняття «небезпека» і «загроза» в психологічному розумінні. Наведіть приклади.
7. Методи вивчення психологічної безпеки.
8. Охарактеризуйте тестові методики вивчення особистості.
9. Методи вивчення психологічної безпеки середовища.
10. Психологічний підхід до здоров'я особистості.
11. Психологічні, соціальні, духовні критерії здоров'я.
12. Особистісні ресурси забезпечення психологічної безпеки.
13. Поняття про опірність, життєстійкість, копінг-поведінку.
14. Охарактеризуйте принципи і прийоми психологічного оздоровлення особистості.
15. Самозбереження людини як фактор психологічної безпеки.
16. Психологічна дистанція як умова забезпечення особистісної безпеки.
17. Порівняйте поняття «інформаційно-психологічна безпека» та «інформаційне середовище».
18. Охарактеризуйте види інформаційних загроз.
19. Особливості забезпечення інформаційно-психологічної безпеки особистості та суспільства.
20. Загальна характеристика психологічної безпеки в освітньому середовищі.
21. Специфіка психологічної безпеки в освітньому середовищі. Безпека освітнього середовища, психологічна культура і психічне здоров'я школярів.
22. Характеристика загроз психологічної безпеки освітнього середовища.
23. Стратегії і методи забезпечення психологічної безпеки в освітньому середовищі.
24. Соціальні норми і ціннісні орієнтації як регулятори поведінки. Наведіть приклади.
25. Охарактеризуйте особистість безпечного типу.
26. Характеристика загроз і порушення безпеки особистості в соціальному середовищі.
27. Особливості забезпечення психологічної безпеки в міжособистісній взаємодії.
28. Види інформаційно-психологічного впливу на особистість.
29. ЗМІ як інструмент маніпулювання людиною. Наведіть приклади.
30. Методи подолання маніпуляційного впливу.
31. Особливості створення ілюзій як основи для маніпулятивного впливу на особистість. Наведіть приклади.
32. Охарактеризуйте способи таємного примусу особистості.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Значення оцінки	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно»	(з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F
35 – 59	«незадовільно»	(з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	Мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	E
69-74	«задовільно»	Посередній рівень знань (умінь) із	D

		значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	
75 – 81	«добре»	В цілому добрий рівень знань(умінь) з незначною кількістю помилок	С
82-89	«дуже добре»	Достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	В
90 – 100	«відмінно»	Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	А

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Анисимов А. А. Менеджмент в сфере информационной безопасности: Учебное пособие. – М.: Изд-во: Интернет-Университет Информационных Технологий; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 176 с. [режим доступа]: <http://www.knigafund.ru/books/172849>
2. Волянюк Н. Ю. Безпека і надійність суб'єкта праці / Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін / Психологія праці. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – С. 87-116.
3. Волянюк Н. Ю. Економічна психологія. / Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін, В. Л Комаровська. – К.: Професіонал, 2008. – С. 63-89.
4. Гафнер В. В. Информационная безопасность: учеб. пособие / В. В. Гафнер. – Ростов на Дону: Феникс, 2010. – 324 с.
5. Каландаров К. Х. Управление общественным сознанием. Роль коммуникативных процессов. – М.: Гуманитарный центр «Монолит», 1998. – 80 с. [режим доступа]: <http://razom.znaimo.com.ua/docs/191/index-68335-1.html>
6. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. Учебное пособие. М.: Алгоритм, 528 с. [режим доступа]: <http://www.kara-murza.ru/manipul.htm>
7. Котик М. А. Психология и безопасность. Таллин «Валтус» / М.А. Котик 1987. – 440 с.
8. Лазарев С. В. Психология безопасности профессиональной деятельности.- М., 2007. [режим доступа]: http://eknigi.org/nauka_i_ucheba/64323-psixologiya-bezopasnosti-professionalnoj
9. Психологическая безопасность в мегаполисе: М.: Когито-Центр, 2011. – 208 с. [режим доступа]: <http://www.biblioclub.ru/index.php?page=book&id=145018>
10. Соломин В. П., Михайлов Л. А., Маликова Т. В., Шатровой О. В. Психологическая безопасность. Учебн. пособие – М.: Дрофа, 2008. – 288 с. [режим доступа]: http://bookap.mfo/psywar/solomm_psihologicheskaya_bezopasnost
11. Харламова Т. М. Психология влияния: учебное пособие. – М.: ФЛИНТА; МПСИ, 2011. – 111 с. [режим доступа]: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=2439

Додаткові:

1. Айков Д. Компьютерные преступления / Д. Айков, К. Сейгер, У. Фонсторх. – М.: Мир, 1999. – 351 с.
2. Аронсон, Э. Эпоха пропаганды: Механизмы убеждения повседневное использование и злоупотребление / Э. Аронсон, Э. Р. Пратканис. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 384 с.
3. Астахова Л. В., Харлампьева Т. В. Критическое мышление как средство обеспечения информационно-психологической безопасности личности. М.: РАН, 2009. – 136 с.
4. Богданов Е. Н. Психологические основы «Паблик рилейшнз»: учеб. пособие для студентов вузов / Е. Н. Богданов, В. Г. Зазыкин. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 204 с.
5. Бодров, В. А. Информационный стресс : учеб. пособие для студентов вузов / В. А. Бодров. – М.: ПЕРСЭ, 2000. – 352 с.
6. Брайант Дж., Томпсон С. [Bryant J., Thompson S.] Основы воздействия СМИ.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом. «Вильяме», 2004. – 432 с.

7. Бурлаков, И. В. Homo Gamer: Психология компьютерных игр / И. В. Бурлаков. – М.: Независимая фирма «Класс», 2000. – 141 с. – (Библиотека психологии и психотерапии, вып. 86).
8. Гарфинкель, С. Всё под контролем: Кто и как следит за тобой / С. Гарфинкель; пер. с англ. В. Масынкина. – Екатеринбург: У-Фактория, 2004. – 432 с.
9. Грановская Р. М., Никольская И. М. Психологическая защита у детей. – СПб.: Изд-во «Речь», 2006. – 342 с.
10. Грачев Г. В. Информационно-психологическая безопасность личности: состояние и возможности психологической защиты. – М.: Изд-во РАГС, 1998 – 125 с.
11. Грачев Г. В. Личность и общество: информационно-психологическая безопасность и психологическая защита / Г. В. Грачев. – М.: ПЕРСЭ, 2003. – 304 с.
12. Грачев Г. В. Манипулирование личностью: организация, способы и технологии информационно-психологического воздействия / Г. В. Грачев, И. К. Мельник. – М.: Алгоритм, 2002. – 288 с.
13. Грачев Г., Мельник И. Манипулирование личностью. – М.: Эксмо, 2003. – 153 с.
14. Грачев Г. В., Мельник И. К. Манипулирование личностью: организация, способы и технологии информационно-психологического воздействия. М.: ИФ РАН, 1999 – 162 с.
15. Гриняев С. Взгляды военных экспертов США на ведение информационного противоборства // Зарубежное военное обозрение. № 8, 2001. – С. 32-46.
16. Гриняев С. Н. Поле битвы – киберпространство: Теория, приемы, средства, методы и системы ведения информационной войны / С. Н. Гриняев. – Мн.: Харвест, 2004. – 448 с.
17. Гриняев С. Н. Интеллектуальное противодействие информационному оружию. М.: СИНТЕГ, 1999. – 232 с.
18. Дмитриев А. В. Слухи как объект социологического исследования / А. В. Дмитриев // Социс. – 1995. – № 1. – С. 5– 11.
19. Днепров А. Г. Защита детей от компьютерных опасностей (+ CD) / А. Г. Днепров. – СПб.: Питер, 2008. – 192 с.
20. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы, защита / Е. Л. Доценко. – М.: Речь, 2004. – 304 с.
21. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. М.: МГУ, 2000. – 234 с.
22. Дубин Б. В. Слухи как социально-психологический феномен / Б. В. Дубин, А. В. Толстых // Вопросы психологии. – 1993. - № 3. – С. 15-31.
23. Ефремов В. В., Караяни А. Г., Размазнин А. Н., Целыковский В. Н. Информационно психологическое противоборство: сущность, содержание, методы / Под ред. А.Н. Кондакова. – М.: МО РФ, 2000. – 223 с.
24. Загородников С. Н. Основы информационного права: учеб. пособие для студентов вузов / С. Н. Загородников, А. А. Шмелев. – М.: Акад. Проект: Парадигма, 2005. – 192 с.
25. Информационное оружие, как средство ведения информационного противоборства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vrazvedka.ru/main/analytical/lekt-03.shtml>
26. Информационно-психологическая и психотронная война: хрестоматия. – Мн.: Харвест, 2003. – 432 с.
27. Кандыба В. М. Тайны психотронного оружия. СПб., 1998. – 413 с.
28. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием / С. Кара-Мурза. – М.: Эксмо, 2005. – 832 с.
29. Караяни А. И. Слухи как средство информационно-психологического противодействия / А. И. Караяни // Психологический журнал. – 2003. – № 6. – Том 24.
30. Караяни А. Г. Информационно-психологическое противоборство в современной войне. М.: ВУ, 1997. – 432 с.
31. Карпов А. В. Психология групповых решений / А. В. Карпов. – М.: Ярославль, 2000. – 532 с.
32. Карчевский, Н. В. Компьютерные преступления: определение, объект и предмет [Электронный ресурс] / Н. В. Карчевский. – Режим доступа: <http://www.ifap.ru/pi/05/karchev.htm>
33. Киришбаум Э., Еремеева А. Психологическая защита. – СПб.: Смысл, Питер, 2005. – 86 с.

34. Козлов В. Е. Теория и практика борьбы с компьютерной преступностью / В. Е. Козлов. – М.: Горячая линия-Телеком, 2002. – 336 с.
35. Колесникова Т. И. Психологический мир личности и его безопасность / Т. И. Колесникова. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2001. – 176 с.
36. Комов С. Л. Информационная борьба в современной войне: вопросы теории // Военная мысль. 1996. – № 3. – С. 7-14.
37. Комов С. А. О способах и формах ведения информационной борьбы // Военная мысль. 1997. – № 4. – С. 43-58.
38. Корделлан К. Дети процессора: Как Интернет и видеоигры формируют завтрашних взрослых / К. Корделлан, Г. Грезийон; пер. с фр. А. Луцанова. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 272 с.
39. Корнилова Т. В. Психология риска и принятия решений / Т. В. Корнилова. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 286 с.
40. Косаткин П. Н. Информационно-психологическая война и её особенности в современном мире. М.: Вита-Пресс, 2002 – 271 с.
41. Кравченко А. В. Интернет и компьютерный терроризм [Электронный ресурс] / А. В. Кравченко. – Режим доступа: <http://www.crime-research.ru/library/kravch.htm>
42. Крысько В. Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт) / В. Г. Крысько. – Мн.: Харвест, 1999. – 448 с.
43. Куприянов А. И. Основы защиты информации: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. И. Куприянов, А. В. Сахаров, В. А. Шевцов. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 256 с.
44. Латынов В. В. Психология коммуникативного воздействия. М.: Институт психологии РАН, 2013. – 368 с.
45. Лисичкин В. А. Третья мировая (информационно-психологическая) война / В. А. Лисичкин Л. А. Шелепин. – М.: Институт социально-политических исследований АСН, 2000. – 304 с.
46. Макаренко В. Видеоигры в информационной и психологической борьбе / В. Макаренко // «Зарубежное военное обозрение». – 2005. – № 2.
47. Материалы дистанционных курсов «Психологическая защита и поведение в критических ситуациях»: <http://psyfactor.org/uspeh3.htm>
48. Мельников В. П. Информационная безопасность: учеб. пособие для студентов сред. проф. образования / В. П. Мельников, С. А. Клейменов, А. М. Петраков; под ред. С. А. Клейменова. – М.: Академия, 2005. – 336 с.
49. Мельникова А. А. Язык и национальный характер. Взаимосвязь структуры языка и ментальности / А. А. Мельникова. – СПб.: Речь, 2003. – 320 с.
50. Методика информационной безопасности / Ю. С. Уфимцев, В. П. Буянов и др. – М.: Издательство «Экзамен», 2004. – 544 с.
51. Миронова Т. Л. Русский язык и национальная безопасность [Электронный ресурс] / Т. Л. Миронова. – Режим доступа: <http://www.lindex.lenin.ru/Lindex4/Text/8770.htm>
52. Моляков А. Особенности проявления паники в условиях экологического бедствия / А. Моляков // Психологический журнал. – 1992. – № 2. – Том 13.
53. Морозов А. В. Психология влияния. СПб., Университет, 2001. – 231 с.
54. Набиуллина Р. Р., Тухтарова И. В. Механизмы психологической защиты и совладания со стрессом (определение, структура, функции, виды, психотерапевтическая коррекция) – Казань: Казанская государственная медицинская академия, 2003. – 99 с.
55. Назаретян А. П. Агрессивная толпа, массовая паника, слухи / А. П. Назаретян. – СПб.: Питер, 2004. – 192 с.
56. Наричын Н. Н. Азбука психологической безопасности / Н. Н. Наричын. – М.: Издательство «Русский журнал», 2000. – 224 с.
57. Номоконов В. А. Глобализация информационных процессов и преступность [Электронный ресурс] / В. А. Номоконов. – Режим доступа: <http://www.crime-research.ru/library/nomokon.htm>

58. Оганджян Ш. Чем промывают мозги / Ш. Оганджян // Всё ясно. – 2006. – № 4 (62). – С. 39-41.
59. Одинцов А. А. Экономическая и информационная безопасность предпринимательства: учеб. пособие для студентов вузов / А. А. Одинцов. – М.: Академия, 2006. – 336 с.
60. Одинцов А. А. Экономическая и информационная безопасность: справ.: учеб. пособие для студентов вузов / А. А. Одинцов. – М.: Экзамен, 2005. – 576 с.
61. Олпорт Г. Становление личности: избранные труды / Г. Олпорт. – М.: Смысл, 2002. – 462 с.
62. Основы информационной культуры : учеб.-метод. пособие / авт.-сост. В. И. Золотарева [и др.]. – М.: МИФИ, 2005. – 128 с.
63. Плаус С. Психология оценки и принятия решений / С. Плаус. – М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1998. – 368 с.
64. Пономарев Д. А. Информационные технологии как криминогенный фактор организованной преступности в условиях глобализации [Электронный ресурс] / Д. А. Пономарев. – Режим доступа: <http://www.ifap.ru/pi/06/r16.htm>
65. Почепцов Г. Г. Психологические войны / Г. Г. Почепцов. – М.: «Рефл-бук» ; К.: «Ваклер», 2001. – 528 с.
66. Приходько Ю. О. Проблема особистої психологічної безпеки людини в екстремальних умовах. // Проблеми екстремальної та кризової психології. 2009. Вип.6. – С. 123-130.
67. Прокофьев В. Ф. Тайное оружие информационной войны. М.: СИНТЕГ, 1999. – 152 с.
68. Психология экстремальных ситуаций / сост. А. Е. Тарас, К. В. Сельченков. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2001. – 480 с.
69. Райнер П. Застывший взгляд / П. Райнер. – М.: evidentis, 2003. – 224 с.
70. Реклама: внушение и манипуляция: учеб. пособие / сост. Д. Я. Райгородский. – Самара: БАРАХ-М, 2001. – 752 с.
71. Розен Э. Анатомия слухов: маркетинговые приемы / Э. Розен. – СПб.: Питер, 2006. – 240 с.
72. Садердинов А. А. Информационная безопасность предприятия: учеб. пособие / А. А. Садердинов, В. А. Трайнев, А. А. Федулов. – 2-е изд. ¼ М.: Дашков и К, 2005. – 336 с.
73. Светлакова Н. Б. Реклама, которая вас убивает / Н. Б. Светлакова. – М.: Вече, 2007. – 176 с.
74. Синельников В. В. Таинственная сила слова. Формула любви. Как слова воздействуют на нашу жизнь / В. В. Синельников. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2006. – 255 с.
75. Смолян Г. Л., Зараковский Г. М., Розин В. М., Войскунский А. Е. Информационно-психологическая безопасность (определение и анализ предметной области). М.: Институт системного анализа РАН, 1997. – 352 с.
76. Спенсер Д. «Да» или «Нет» / Д. Спенсер. – СПб.: Питер Пресс, 1996. – 128с.
77. Столяренко А. М. Экстремальная психопедагогика / А. М. Столяренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 608 с.
78. Тоффлер Э. Третья волна. – М.: АСТ, 2004. – 783с.
79. Тоффлер Э. Шок будущего. – М.: АСТ, 2004. – 557 с.
80. Трешневиков А. Н. Информационная война. Рыбинск: Русскш Мирб, 1999. – 400 с.
81. Уханова Н. С. Інформаційно-психологічна безпека особистості суспільства та держави. // «Правова інформатика», № 3(39) / 2013. – С. 91-95.
82. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций / Р. Харрис. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 448 с.
83. Черноушек М. Психология жизненной среды / М. Черноушек; пер. с пол. И. И. Попа. – М.: Мысль, 1989. – 176 с.
84. Шелли Л. Организованная преступность, терроризм и киберпреступность [Электронный ресурс] / Л. Шелли; пер. с англ. Т. Л. Тропиной. – Режим доступа: http://crime.vl.ru/docs/stats/stat_123.htm
85. Шнайер Б. Секреты и ложь. Безопасность данных в цифровом мире / Б. Шнайер. – СПб.: Питер, 2003. – 368 с.

86. Щербаков А. Ю. Введение в теорию и практику информационной безопасности / А. Ю. Щербаков. – М.: издатель Молгачева С. В., 2001. Нечаев В. В., Дарьин А. В. – 352 с.
87. Эриксен Т. Х. Тирания момента. Время в эпоху информации / Т. Х. Эриксен; пер. с норв. – М.: Издательство «Весь Мир», 2003. – 208 с.
88. Язык наш поводырь наш в рай или ад: сб. статей / под ред. Г. Емельяненко. – СПб.: Изд-во Л.С. Яковлевой, 2001. – 336 с.
89. Ярочкин В. И. Информационная безопасность: учеб. для студентов вузов / В. И. Ярочкин. – М.: Акад. Проект, 2008. – 544 с.
90. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы / В. И. Ярочкин. – М.: Ось-89, 2003. – 352 с.

Интернет-ресурс

1. Анисимов А. А. Менеджмент в сфере информационной безопасности: Учебное пособие. – М.: Изд-во: Интернет-Университет Информационных Технологий; БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 176 с. [режим доступа]: <http://www.knigafund.ru/books/172849>
2. Каландаров К. Х. Управление общественным сознанием. Роль коммуникативных процессов. – М.: Гуманитарный центр «Монолит», 1998. – 80 с. [режим доступа]: <http://razom.znaimo.com.ua/docs/191/index-68335-1.html>
3. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. Учебное пособие. М.: Алгоритм, 528 с. [режим доступа]: <http://www.kara-murza.ru/manipul.htm>
4. Лазарев С. В. Психология безопасности профессиональной деятельности.- М., 2007. [режим доступа]: http://eknigi.org/nauka_i_ucheba/64323-psixologiya-bezopasnosti-professionalnoj
5. Психологическая безопасность в мегаполисе: М.: Когито-Центр, 2011. – 208 с. [режим доступа]: <http://www.biblioclub.ru/index.php?page=book&id=145018>
6. Соломин В. П., Михайлов Л. А., Маликова Т. В., Шатровой О. В. Психологическая безопасность. Учебн. пособие – М.: Дрофа, 2008. – 288 с. [режим доступа]: http://bookap.mfo/psywar/solomm_psihologicheskaya_bezopasnost
7. Харламова Т. М. Психология влияния: учебное пособие. – М.: ФЛИНТА; МПСИ, 2011. – 111 с. [режим доступа]: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=2439
8. Информационное оружие, как средство ведения информационного противоборства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vrazvedka.ru/main/analytical/lekt-03.shtml>
9. Карчевский, Н. В. Компьютерные преступления: определение, объект и предмет [Электронный ресурс] / Н. В. Карчевский. – Режим доступа: <http://www.ifap.ru/pi/05/karchev.htm>
10. Кравченко А. В. Интернет и компьютерный терроризм [Электронный ресурс] / А. В. Кравченко. – Режим доступа: <http://www.crime-research.ru/library/kravch.htm>
11. Материалы дистанционных курсов «Психологическая защита и поведение в критических ситуациях»: <http://psyfactor.org/uspeh3.htm>
12. Миронова Т. Л. Русский язык и национальная безопасность [Электронный ресурс] / Т. Л. Миронова. – Режим доступа: <http://www.lindex.lenin.ru/Lindex4/Text/8770.htm>
13. Номоконов В. А. Глобализация информационных процессов и преступность [Электронный ресурс] / В. А. Номоконов. – Режим доступа: <http://www.crime-research.ru/library/nomokon.htm>
14. Пономарев Д. А. Информационные технологии как криминогенный фактор организованной преступности в условиях глобализации [Электронный ресурс] / Д. А. Пономарев. – Режим доступа: <http://www.ifap.ru/pi/06/r16.htm>
15. Шелли Л. Организованная преступность, терроризм и киберпреступность [Электронный ресурс] / Л. Шелли; пер. с англ. Т. Л. Тропиной. – Режим доступа: http://crime.vl.ru/docs/stats/stat_123.htm

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Соціально-психологічна безпека особистості»

Всього - 164 год., індивідуальна робота - 18 год., самостійна робота - 146 год.

	I	II	III	IV	V	VI	VI I	VIII	IX	X	XI	XII
Модулі	I модуль				II модуль				III модуль			
Індивідуальна робота	1	1	1	1	1	2	0	1	6	0	2	2
Дати	03.09.20. <i>аудиторно</i>	03.09.20. <i>google meet</i>	07.09.20. <i>google meet</i>	07.09.20. <i>google meet</i>	23.09.20. <i>google meet</i>	16.09.20. <i>google meet</i>		23.09.20. <i>google meet</i>	30.09.20.; 07.10.20.; 21.10.20. <i>google meet</i>		28.10.20. <i>google meet</i>	04.11.20 <i>google meet</i>
Теоретичні розділи	Основи соціально-психологічної безпеки особистості.				Детермінанти психологічної безпеки особистості.				Джерела та засоби впливу на психологічну безпеку особистості.			
Теми	Тема 1. Соціально-психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання.	Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості.	Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека.	Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.	Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції.	Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості.	Тема 7. Діяльність та її безпека.	Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності.	Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості.	Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища.	Тема 11. Економічна безпека особистості.	Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості.
Самостійна робота	Підготовка реферату/презентацій, перегляд рекомендованих фільмів, опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до дискусій та модульних контролів, підбір відео та фото-продукції для демонстрації на заняттях.											
Поточний контроль	<i>Поточний контроль:</i> виконання творчого завдання, участь в дискусіях та обговоренні рекомендованих для перегляду фільмів.											
Підсумковий контроль	Екзамен											